

Asia

EU/OSA; Ehdotus aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun direktiivin muuttamisesta (asedirektiivin muuttaminen)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

u 21/2015 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio on 18 päivänä marraskuuta 2015 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta.

Direktiiviehdotusta on käsitelty työryhmäkokouksissa sekä oikeus- ja sisäasiat neuvoston kokouksessa 10.3.2016. Puheenjohtajan tavoitteena on hyväksyä oikeus- ja sisäasiat neuvoston kokouksessa yleisnäkemyksellä direktiiviehdotuksesta kesäkuussa. Myös Euroopan parlamentin tavoitteena on muodostaa kantansa direktiiviehdotukseen kesäkuussa. Tämän jälkeen käynnistetään neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa, minkä jälkeen direktiivi hyväksytään lopullisesti. Tämä U-jatkokirje on laadittu viimeisen neuvotteluasiakirjan (5662/1/16 LIMITE) pohjalta. Neuvotteluasiakirja jaettiin 1.4.2016 ja siitä keskusteltiin työryhmäkokouksessa 11.4.2016. Seuraavat työryhmäkokoukset ovat 25.4.2016, 19.5.2016 ja 30.5.2016.

Suomen kanta

Suomi pitää neuvotteluasiakirjaa hyvänä pohjana neuvotteluille, mutta neuvotteluasiakirjassa on vielä monia asioita, jotka edellyttävät lisäneuvotteluja yhteisen näkemyksen saavuttamiseksi. Asian kiireellinen neuvottelu-aikataulu huomioon ottaen puheenjohtaja on pyrkinyt neuvotteluasiakirjassa sovittamaan yhteen jäsenvaltioiden erilaisia näkemyksiä.

Suomi on U-kirjelmän muistiossa ilmaistun valtioneuvoston kannan ja suuren valiokunnan lausunnon mukaisesti tähänastisissa neuvotteluissa korostanut Suomen kansallisia erityispiirteitä, jotka koskevat vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja reserviläistoiminnan merkitystä osana kansallista maanpuolustusratkaisua.

Artikla 5 (ikäraja, lääkärintarkastukset)

Neuvottelujen aikana on keskusteltu aseiden hallussapitoluvan alaikärajasta (artikla 5) ja esiin nousi näkemyksiä ikärajan uudelleen määrittelystä. Nykyinen direktiivi on mahdollistanut Suomen lainsäädännön mukaisen käytännön myöntää alle 18-vuotiaalle

rinnakkainen hallussapitolupa aikuisen omistamaan aseeseen metsästys- ja urheiluammuntaa varten. Asiasta keskusteltiin oikeus- ja sisäasiat neuvoston kokouksessa 10.3.2016 ja ministereiden keskustelun perusteella neuvotteluasiakirjassa on päädytty ehdottamaan nykyisen direktiivin säännöksen säilyttämistä ikärajan osalta. Kirjaus on Suomen kannan mukainen. Suomi olisi voinut tältä osin hyväksyä myös komission ehdotuksen, jonka mukaan direktiivistä olisi poistettu alaikäisten mahdollisuus saada hankintalupa aseiden hankintaan muuten kuin ostamalla eli esimerkiksi lahjana tai perintönä. Komission ehdotus vastaa Suomen kansallista lainsäädäntöä.

Komissio ehdotti tiedonannossaan, että direktiiviin lisätään vaatimus standardoiduista lääkärintarkastuksista edellytyksenä aseiden hankinta- ja hallussapitoluvan myöntämiselle tai uusimiselle. Oikeus- ja sisäasiat neuvoston kokouksessa ministerit päätyivät siihen, että lääkärintarkastusten tulee olla jäsenmaille vapaaehtoisia. Neuvotteluasiakirjan artiklaa 5 on muokattu tämän mukaisesti ja kirjaus on Suomen kannan mukainen. Suomessa seurataan viranomaisten toimesta jatkuvasti täyttääkö henkilö edellytykset aseiden hallussapitoluvalle. Euroopan parlamentti on luonnosraportissaan (muutosehdotus 46, 2015/0269 (COD), 22.3.2016) esittänyt, että jäsenvaltioiden tulisi perustaa lääkärintarkastukset sisältävä jatkuva tai jaksottainen monitorointijärjestelmä aselupien myöntämistä ja uusimista varten. Suomi voi harkita vaatimusta aseluvan haltijoiden jatkuvan monitorointijärjestelmän luomisesta edellyttäen, että jos siihen sisältyy vaatimus lääkärintarkastuksista, nämä eivät ole pakollisia vaan niiden tarve perustuu viranomaisten harkintaan kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen kriteerien perusteella.

Artikla 6 (poikkeusluvut A-luokan aseille, etäkauppa)

Neuvottelujen aikana on ilmennyt kannatusta sille, että jatkossakin jäsenvaltiot voisivat tietyissä erityistilanteissa myöntää lupia myös kiellettyjen aseiden luokkaan A sijoitetuille aseille (artikla 6). Neuvotteluasiakirjassa erityistilanteet ovat lueteltu seuraavasti: kansalliseen puolustukseen liittyvät tarkoitukset, koulutukselliset, kulttuuriset, tutkimukselliset ja historialliset tarkoitukset. Nämä erityistilanteet kattaisivat Suomen esiintuomat huolenaiheet reserviläisistä, keräilijöistä ja museoista. Lisäksi myös aseiden tutkimukseen liittyvillä perusteilla voisi saada luvan A-luokan aseisiin. Suomi pitää hyvänä tällaisen listan laatimista. Listan avulla eri maiden erityistarpeet voidaan ottaa huomioon. Neuvotteluissa jotkut jäsenmaat toivat esiin, että listaa tulisi täydentää lisäämällä siihen esimerkiksi kriittisten infrastruktuurien suojeleminen ja kaupalliset tarpeet. Jotkut jäsenvaltiot ehdottivat, että listan tulisi olla esimerkinomainen. Suomi ei vastusta sitä, että perustelluista syistä listaan vielä lisätään erityistilanteita. Lista tulisi kuitenkin pyrkiä laatimaan tyhjentyväksi. Tarvittaessa esimerkiksi direktiivin tulkintaa ohjaavissa johdantokappaleissa voitaisiin täsmentää mitä kullakin erikoistilanteella tarkoitetaan.

Komissio ehdotti, että A-, B- ja C-luokan aseiden ja ammusten etäkauppa olisi mahdollista vain kauppiaiden ja välittäjien välillä. Oikeus- ja sisäasiat neuvoston kokouksessa 10.3.2016 jäsenvaltioilla oli tästä eriäviä näkemyksiä. Neuvotteluasiakirjan mukaan A-, B-, C- ja mahdollisesti D-luokan aseiden, niiden olennaisten osien ja ammusten etäkauppa olisi edelleen mahdollista tiettyjen edellytysten täytyessä (artikla 6). Monet jäsenvaltiot ovat neuvotteluissa tuoneet esiin, että etäkaupassakin aseiden tai ammusten luovutus tapahtuu aina niin sanotusti kasvokkain, jotta kauppias voi varmistua ostajan henkilöllisyydestä ja oikeudesta ostaa ase tai ammuksia. Neuvotteluasiakirjan mukaan etäkauppa edellyttää, että aseiden toimituksen yhteydessä aseiden ostajan henkilöllisyys ja hankintalupa voitaisiin kontrolloida joko auktorisoidun asekauppiaan tai välittäjän taikka viranomaisen toimesta. Suomi pitää hyvänä, että myös etäkauppa tapahtuu kontrolloidusti, mutta Suomi suhtautuu varauksellisesti siihen, että henkilön

henkilöllisyys ja aseiden hankintalupa tulisi aina tarkastaa toimitushetkellä. Suomi pitäisi parempana, että jäsenvaltiolle jätetään enemmän harkinnanvaraa sen suhteen miten etäkauppaa kontrolloidaan. Suomi pitää mahdollisena sitä, että etäkaupan kontrolloinnin järjestämisessä otetaan huomioon se, mihin aseluokkaan ase kuuluu. Lisäksi Suomi pitää mahdollisena, että aseita ja niiden olennaisia osia käsitellään tiukempien säännösten nojalla ja ammusten kauppa olisi vapaampaa.

Artikla 7 (luvut B7-luokan aseille, lupien määräaikaisuus)

Neuvotteluasiakirjassa esitetään myös, että B7-luokan aseisiin voitaisiin myöntää lupa vain metsästys- ja ampumaurheilua varten (artikla 7 uusi 2 a kohta). Tämä ehdotus on epäselvä ja ristiriidassa 6 artiklan 2 kohdan kanssa ja vaatii vielä lisäselvitystä. Suomi katsoo tässä vaiheessa olevien tietojen perusteella, että jos A-luokkaan sijoitetaan uusia aseita, ei tällainen uusi rajoitus B7-luokan lupien saamiselle ole välttämätön, mutta on tarvittaessa valmis harkitsemaan säännöstä.

Neuvotteluasiakirjan mukaan aseiden hallussapitoluvat olisivat jatkossa määräaikaista ja määräaika olisi 5 vuotta (7(4) artikla). Suomen näkemyksen mukaan vaatimus kaikkien aselupien määräaikaisuudesta aiheuttaisi kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Suomi ei vastusta sitä, että jotkut maat haluavat myöntää aseluvat määräaikaistena. Säännöksen tulisi kuitenkin mahdollistaa myös se, että jos jäsenvaltio seuraa aseluvan haltijoiden edellytyksiä pitää hallussa aseita jatkuvasti, niin silloin aseluvat voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevina. Direktiivin tulisi esimerkiksi sallia jäsenvaltiolle mahdollisuus valita näiden kahden menettelytavan välillä. Euroopan parlamentin raporttiluonnoksessa (muutosehdotus 52) on ehdotettu tämän tyyppistä lähestymistapaa.

Neuvotteluasiakirjassa ehdotetaan artiklaan 7 uutta säännöstä. Tämä säännös loisi tietyyntyyppisen siirtymäajan niille aseille, jotka siirtyisivät B7-luokasta A-luokkaan. Neuvotteluasiakirjan mukaan jäsenvaltio voisi uudistaa tällaisia aseita koskevat luvat sellaisille henkilöille, joilla on lupa näihin aseisiin ennen direktiivissä mainittavaa päivänmäärää. Säännös on epäselvä sen suhteen tarkoitetaanko sillä aseiden hankinta- ja hallussapitolupaa vai vain hallussapitolupaa. Käytännössä säännös loisi varsin pitkän siirtymäajan sellaisille henkilöille, joilla tällä hetkellä on lupa sellaiseen B7-luokan aseeseen, josta tulisi jatkossa A-luokan ase. Suomen näkemyksen mukaan tällainen säännös on tarpeeton jos direktiivin aseluokittelussa päästään tarkoituksenmukaiseen tulokseen ja jos direktiivi mahdollistaa tietyissä erityistilanteissa aseiden hankinta- ja hallussapitoluvan myöntämisen myös A-luokan aseille.

Artikla 10 aa (aseiden ja ammusten säilytys)

Neuvotteluasiakirjassa ehdotetaan uutta säännöstä aseiden ja ammusten turvalliseksi säilyttämiseksi. Suomi pitää tärkeänä, että aseiden ja ammusten turvalliseen säilyttämiseen asetetaan lainsäädännössä tietyt vaatimukset. Yksityiskohdat voitaisiin kuitenkin jättää jäsenvaltioiden harkintaan. Säännökset tulisi ottaa huomioon aseiden määrä ja vaarallisuus. Tämän vuoksi Suomi pitäisi parempana, että säännöksestä poistettaisiin vaatimus turvakaapista. Suomi pitäisi parempana Euroopan parlamentin raporttiluonnoksen mukaista säännöstä aseiden ja ammusten säilyttämisestä (muutosehdotus 45).

Liitteet (aseluokittelu)

Neuvotteluasiakirjan mukaan A-luokkaan eli kiellettyjen aseiden luokkaan lisättäisiin komission ehdotuksen mukaisesti ne automaatti-aseet, jotka on muunnettu

puoliautomaattiseiksi (A6-luokka). Neuvotteluasiakirjassa A7-luokka on määritelty uudelleen ja sisältäisi ne puoliautomaattiseet, joissa olisi yksi tai useampi seuraavista ominaisuuksista:

- a) varustettu tai mahdollisuus varustaa lippaalla, jolla voi ampua yli kuusi ammusta ilman latausta;
- b) pitkä ase pistoolikahvalla;
- c) pitkä ase, joka on lyhyempi kuin 830 mm;
- d) pitkäase, jonka piipun pituus on alle 450 mm.

Suomi ei kannata neuvotteluasiakirjan mukaista määrittelyä A7 luokaksi. Suomen näkemyksen mukaan A-luokkaan voisivat kuulua sellaiset puoliautomaattiseet, jotka voidaan muuntaa takaisin automaattiseiksi ja sellaiset pitkät puoliautomaattiseet, jotka voidaan helposti kätkeä.

Suomi ei kannata neuvotteluasiakirjassa esitettyjä määritelmiä B4 ja B7 -luokan aseiksi. Näiden luokkien sisältä voidaan määrittellä vasta kun A-luokka on määritelty.

Aseiden luokittelusta jäsenvaltioilla on vielä hyvinkin eriäviä näkemyksiä ja neuvottelujen aikana keskusteluihin tulee nousemaan uusia ehdotuksia. Suomen neuvottelutavoitteita edistettäessä ja neuvotteluissa esillä olevien vaihtoehtojen hyväksyttävyyttä arvioidessa, valtioneuvosto katsoo, että aseiden luokittelua koskevien säännösten tulee olla kohtuullisia ja tarkoituksenmukaisia.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltio on laatinut neuvotteluasiakirjan pyrkien ottamaan huomioon ja yhteen sovittamaan eri jäsenmaiden näkemykset.

Asedirektiivin määritelmiin (artikla 1) on esitetty jotain muutoksia komission ehdotukseen verrattuna. Osien määrittelystä luovuttaisiin ja sen sijaan määriteltäisiin olennaiset osat. Äänenvaimennin ei olisi enää tässä luettelossa mukana. Välittäjän, asekauppiaan, hälytys- ja merkinantoaseiden sekä tervehdys- ja akustisten aseiden määritelmää tarkennettaisiin.

Aseiden merkintävaatimukseen esitetään muutoksia (artikla 4). Merkintävaatimus koskisi aseiden lisäksi aseiden olennaisia osia.

Lisäksi ampuma-aseita koskevien tietojen arkistointijärjestelmiä (artikla 4) ja välittäjiä koskevaan säännökseen (artikla 4b) esitetään tarkennuksia.

Ikärajan osalta artiklassa 5 ehdotetaan palattavaksi nykyisen direktiivin sanamuotoon. Neuvotteluasiakirjassa ehdotetaan myös, että jäsenvaltiot voisivat halutessaan asettaa aselupien edellytykseksi lääkärintarkastukset.

Neuvotteluasiakirjan mukaan kielletyt aseet tulisi takavarikoida, mutta direktiivissä ei enää säädettäisi siitä, mitä niille tulisi takavarikoinnin jälkeen tehdä (artikla 6). Artikla 6 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voisivat erityistilanteissa myöntää aselupia myös A-luokan aseisiin ja ammuksiin. Nämä erityistilanteet on lueteltu artiklassa ja ne kattaisivat kansalliseen puolustukseen liittyvät tarkoitukset, koulutukselliset, kulttuuriset, tutkimukselliset ja historialliset tarkoitukset. Etäkauppa olisi neuvotteluasiakirjan mukaan mahdollista yksityishenkilöiden ja välittäjien ja asekauppiaden välillä tiettyjen edellytysten täytyessä.

Artiklaan 7 ehdotetaan neuvotteluasiakirjassa muutoksia liittyen erityisedellytyksiin B7-luokan aseiden hankinta- ja hallussapitoluvan saamiseksi ja siirtymäajan tyyppistä säännöstä direktiivin voimaantulon myötä kiellettäväksi tuleviin aseisiin. Lisäksi 7 artiklassa säilyisi neuvotteluasiakirjan mukaan säännös, jonka mukaan aseluvat olisivat määräaikaisia.

Neuvotteluasiakirjassa direktiiviin on lisätty uusi 10 aa artikla, joka koskisi aseiden ja ammusten säilytystä.

Neuvotteluasiakirjassa myös aseiden luokittelua koskevaa liitettä 1 on muokattu.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Direktiiviehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklaan. Myös alkuperäinen asedirektiivi on annettu saman oikeusperustan nojalla. Neuvottelujen kuluessa ilmenneen perusteella on edelleen aihetta pitää ilmoitettua oikeusperustaa asianmukaisena.

Toissijaisuusperiaatetta on arvioitu valtioneuvoston kirjelmässä U 21/2015 vp ja valtioneuvosto pitää ehdotusta toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

Direktiiviehdotuksessa on säännöksiä komissiolle siirrettävästä valtaa antaa delegoituja ja täytäntöönpanosäädöksiä, jotka ovat Suomen hyväksyttävissä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa mietintövaliokuntana on sisämarkkina- ja kuluttajansuoja-asioiden valiokunta (IMCO), jonka raporttina tässä asiassa toimii Yhdistyneiden kuningaskuntien Vicky Ford Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmästä. Raporttoihin raporttiluonnos on julkaistu 22.3.2016 2015/0269(COD)

Kansallinen valmistelu

U-kirjelmäluonnos ja U-jatkokirjeluonnos on käsitelty oikeus- ja sisäasiat -jaoston (EU 7) kirjallisessa menettelyssä.

Eduskuntakäsittely

U 21/2015 vp, SuVL 5/2015 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Direktiivi ei koske Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita

Taloudelliset vaikutukset

Direktiivistä aiheutuisi taloudellisia vaikutuksia niin kuluttajille, elinkeinotoiminnalle kuin viranomaisillekin. Näitä vaikutuksia on arvioitu U-kirjelmässä U 21/2015 vp. Taloudellisten vaikutusten arviointia jatketaan edelleen.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

5662/1/16 GENVAL 13 LIMITE (1.4.2016)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Johanna Puiro SM/PO 0295 488 584

Seppo Sivula SM/PO

Perttu Wasenius/PLM

Sina Uotila/OM

Maija Iles/STM

Jussi Laanikari/MMM

Päivi Pietarinen/VNK

Marja Kartila/EUE

EUTORI-tunnus**Litteet****Viite**

Asiasanat	jaosto oikeus- ja sisäasiat (EU 7), oikeus- ja sisäasiat, aseet
Hoitaa	OM, PLM, SM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK
